

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 11CoP/80/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2120208249
Dátum vydania rozhodnutia: 22. 02. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Katarína Arnouldová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2022:2120208249.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu Mgr. Kataríny Arnouldovej a sudcov JUDr. Silvie Hýbelovej a Mgr. Fedora Benku, vo veci starostlivosti súdu o maloleté dieťa: O. Z., nar. XX.XX.XXXX, bytom ako matka, v konaní zastúpený Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Piešťany, pracovisko Hlohovec, dieťa rodičov: otca MUDr. F. Z., nar. XX.XX.XXXX, bytom U. XXX/X, N., a matky Bc. M. Z., nar. XX.XX.XXXX, bytom L. XX, C., právne zastúpenej JUDr. Katarínou Kalabovou, advokátkou, so sídlom Krasovského 13, Bratislava, o návrhu otca na zverenie maloletého do striedavej osobnej starostlivosti, o odvolaní otca proti rozsudku Okresného súdu Trnava zo dňa 16. júna 2021, č.k. 40P/59/20210-149, takto

rozhodol:

- I. Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdzuje.
- II. Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Rozsudkom, napadnutým odvolaním, súd prvej inštancie návrh otca zamietol a o trovách konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na ich náhradu.

2. Svoje rozhodnutie súd právne odôvodnil aplikáciou ust. § 24 ods. 1 až 4, § 26, § 36 ods. 1 Zákona o rodine, vecne tým, že návrh otca na zverenie maloletého do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov s týždňovými intervalmi striedania, nebol dôvodný, pretože od posledného rozhodnutia súdu rozsudkom č.k. 27P/20/2018-410 zo dňa 25.11.2019 nedošlo k podstatnej zmene pomerov. Otec návrh odôvodňoval tým, že úprava určená pri rozvode manželstva je aktuálne nevhodná pre maloletého, diskriminuje otca aj syna, ktorí spolu trávajú výrazne menej času ako matka a syn, pričom matka neumožňuje otcovi byť so synom nad rámec rozsudku. Otec nemá dostatočný priestor na výchovu syna. Odovzdávanie maloletého v nedeľu o 17.00 hod. je nevhodný čas, musí predčasne ukončiť hru s kamarátmi alebo bratrancami, pretože matka mu nedovolí zostať ani o hodinu dlhšie. Maloletý prevažne nebýva v mieste svojho bydliska, kde má svoju izbu, ale väčšinou je v dome u príbuzných na G. ulici, kde prespáva a musí sa učiť v dome, ktorý nie je jeho domovom a kde nemá vytvorené vhodné podmienky. Maloletý nechodí na žiaden šport, väčšinu času trávi hraním počítačových hier, matka zanedbáva jeho zdravotnú starostlivosť. Otec má podozrenie, že matka trpí duševným ochorením a navrhol, aby túto skutočnosť preskúmal znalec v odbore psychiatria. Otec sa domnieva, že konanie matky, ktorá mu neumožňuje širší styk so synom je motivované myšlienkami duševnej poruchy. Matka s návrhom otca nesúhlasila, podľa jej názoru sa o syna príkladne stará, absolvuje so synom všetky lekárske prehliadky, na stretnutia s otcom ho pripravuje a odovzdáva v určenom čase, v prípade choroby ho otec mal vždy v náhradnom termíne. Ak by syn prejavil záujem o stretnutie s otcom v iný ako súdom stanovený čas, nebránila by ich stretnutiu, syn však záujem nejaví a zmena výchovného prostredia by nebola v záujme maloletého.

3. Súd prvej inštancie mal vykonaným dokazovaním zistené, že rozsudkom Okresného súdu Trnava, č.k. 27P/20/2018-410 zo dňa 25.11.2019 bolo manželstvo rodičov maloletého rozvedené, maloletý bol zverený do osobnej starostlivosti matky, otec bol zaviazaný platením výživného a súčasne bol upravený styk otca s maloletým, a to tak bežný styk, ako aj počas prázdnin. Už v uvedenom konaní otec navrhoval zverenie maloletého do striedavej osobnej starostlivosti (rovnako aj v predchádzajúcom konaní o úprave práv a povinností k maloletému na čas do rozvodu, sp. zn. 17P/9/2018), súd však jeho návrhu nevyhovel, čo odôvodnil absenciou komunikácie rodičov v otázke výchovy a starostlivosti o maloletého a útlým vekom dieťaťa, jeho viazanosťou na matku, nástupom do školy a odporúčaním znalca v predchádzajúcom konaní. Na odvolanie otca následne aj Krajský súd v Trnave, ktorý rozsudok potvrdil, a skonštatoval, že v súčasnosti nie sú splnené podmienky na zverenie maloletého do striedavej osobnej starostlivosti, a to najmä s ohľadom na neschopnosť komunikácie z otcovej strany a s poukazom na znalecký posudok PhDr. Františka Valúcha sa striedavá osobná starostlivosť v súčasnosti nejaví ako najlepšia forma starostlivosti o maloletého. V predmetnom konaní o návrhu otca zo dňa 28.10.2020 preto súd prvej inštancie ako prvé skúmal, či od posledného rozhodnutia súdu došlo k podstatnej zmene okolností, z ktorých vychádzalo pôvodné rozhodnutie. Súd pri skúmaní tejto hmotnoprávnej podmienky zmeny rozhodnutia dospel k záveru, že k zásadnej zmene pomerov nedošlo.

4. Od posledného rozhodnutia je maloletý o 1,5 roka starší a už je adaptovaný v škole, čím došlo k čiastočnej zmene pomerov, nakoľko úprava starostlivosti o maloletého vychádzala o.i. zo skutočnosti, že striedavá osobná starostlivosť nie je vhodná pre nízky vek maloletého a nástup do školy. Súd však uvedenú zmenu nepovažoval za podstatnú zmenu pomerov, nakoľko ostatné okolnosti zostali nezmenené. Komunikácia medzi rodičmi ohľadne výchovy a starostlivosti o maloletého je naďalej na úrovni, ktorá nemôže zaručiť, že by bola striedavá osobná starostlivosť v záujme maloletého a že by boli lepšie zaistené potreby maloletého. Na súde prebieha trestné konanie pre zločin týrania blízkej a zverenej osoby, kde je obžalovaným otec maloletého a poškodenou o.i. matka maloletého. Hoci súd rešpektuje prezumpciu neviny, poukazuje na to, že zo samotnej skutočnosti podania obžaloby vyplýva, že tu existuje dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, ktoré je podložené dôkazmi. Vedenie trestného stíhania navyše vyhocuje vzťahy medzi rodičmi maloletého, ktoré sú v súčasnosti veľmi napäté. Matka maloletého sa odmieta stretávať s otcom mimo súdnych pojednávaní, keď tvrdí, že otec na ňu neustále útočí a sponchyňuje jej zdravotný stav. Obaja rodičia potvrdili, že komunikácia nie je dobrá, pričom každý z tejto situácie viní druhého rodiča. Obaja rodičia sponchyňujú výchovné metódy druhého rodiča a tieto komunikujú aj prostredníctvom dieťaťa, čo nie je vhodné pre dieťa. Otec kladie veľký dôraz na vyriešenie čiastkových problémov týkajúcich sa spolupráce rodičov pri výchove maloletého (vyhráža matke trestným oznámením pre balenie tielok), avšak pri striedavej starostlivosti by týchto problémov mohlo nastať výrazne viac a spolupráca rodičov by musela byť intenzívnejšia. Situácia medzi rodičmi je v súčasnosti natoľko vypätá, že je nevyhnutné urobiť všetky kroky na jej upokojenie, súdu ale z vyjadrení rodičov vyplýva, že otec situáciu naďalej hrotí. Takéto napäté vzťahy medzi rodičmi veľmi negatívne na dieťa vplývajú a to o to viac, ak rodičia tento konflikt s maloletým komunikujú. Hoci je zrejmé, že vplyvu konfliktu takýchto rozmerov na maloletého nie je možné zabrániť, úlohou rodičov je ho aspoň minimalizovať a maloletého do konfliktu rodičov v žiadnom prípade nezapájať.

5. Pokiaľ otec v konaní opakovane namietal spôsobilosť matky vychovávať syna z dôvodu duševnej poruchy, toto je v rozpore s jeho návrhom na zverenie maloletého do striedavej starostlivosti oboch rodičov, ktoré predpokladá plnú spôsobilosť oboch rodičov na výchovu dieťaťa. Podozrenie na duševnú poruchu otec odôvodňoval svojim medicínskym vzdelaním a praxou v odbore psychiatria, súd však uvádza, že psychický stav matky bol skúmaný znalcom v konaní o úprave práv a povinností rodičov k maloletému a ďalšími znalcami v oblasti psychológie a psychiatria v trestnom konaní, pričom zo žiadneho znaleckého posudku nevyplýva psychopatológia matky. Hoci matka predložila súdu nekompletné znalecké posudky z trestného konania, súd nepovažoval za potrebné doloženie kompletných znaleckých posudkov, keď sám otec nerozporoval skutočnosť, že znalcami nebola konštatovaná psychopatológia matky, ale namietal závery znalcov z odborného hľadiska, a že matka znalcami manipulovala. Za tejto situácie súd považoval za nadbytočné nariadovať ďalšie znalecké dokazovanie, ktoré by viedlo len k znásobeniu napätéj atmosféry medzi rodičmi a v prípade, ak by sa podozrenie na spáchanie zločinu otca vo vzťahu k matke ukázalo ako pravdivé, ďalšie znalecké dokazovanie by mohlo spôsobovať opakovanú viktimizáciu obete. Súdu zo žiadnych skutočností, okrem tvrdení otca, nevyplýva podozrenie, že by matka nevykonávala starostlivosť o maloletého riadne, túto by zanedbávala alebo nepriaznivo pôsobila na maloletého. Preto návrh otca na takéto znalecké dokazovanie zamietol. Súd zamietol aj návrh otca

na nariadenie znaleckého dokazovania z oblasti detská psychológia za účelom posúdenia vhodnosti striedavej osobnej starostlivosti, návrh otca na výsluch zamestnancov UPSVAR, ako aj dokazovanie spisovým materiálom maloletého na UPSVAR Hlohovec, ktoré otec navrhoval na preukázanie toho, čo všetko ohľadom maloletého rieši na UPSVAR. Súd mal z predložených listinných dôkazov, vyjadrení rodičov a procesného opatrovníka dostatočne preukázané, že v danom prípade nie sú splnené podmienky na nariadenie striedavej osobnej starostlivosti a ďalšie dokazovanie považuje súd za nadbytočné. Medzi rodičmi sú vypäté vzťahy, prebieha trestné konanie pre správanie sa otca voči matke, otec sa vyhráza matke trestným konaním a všetky svoje výhrady voči výchove matky komunikuje súdu aj UPSVAR, hoci problémy, ktoré uvádza otec v konaní, považuje súd za bežné problémy týkajúce sa komunikácie a výchovy dieťaťa pri zverení maloletého do osobnej starostlivosti jedného z rodičov. Medzi rodičmi dochádza ku konfliktu aj pri realizovaní práva styku otca s maloletým, kedy otec nebol ochotný ospravedlniť posun termínov z dôvodu karantény a positivity na Covid-19, a tento posun termínov matke vyčítal, hoci podľa názoru súdu ide o ospravedlniteľné dôvody nerealizovania stretnutia, navyše za situácie, kedy matka poskytla otcovi náhradné termíny stretnutí. Otec vyčítal matke, že zavolała synovi po 5 hodinách stretnutia otca s maloletým, čo súdu rovnako neprípadá ako nevhodné správanie matky, pokiaľ obsahom telefonátu nebráni riadnemu priebehu stretnutia otca s maloletým. Otec viní matku z povinnosti karantény a positivity maloletého na Covid-19, obaja rodičia sa vzájomne obviňujú z nerešpektovania opatrení proti šíreniu Covid-19, otec vyčíta matke, že s maloletým trávi čas u svojej rodiny. Súd opakovane poukazuje na skutočnosť, že pri striedavej starostlivosti by museli rodičia riešiť oveľa viac situácií a keďže rodičia komunikujú medzi sebou aj v súčasnosti tieto bežne sa vyskytujúce problémy s ťažkosťami, súd má obavu, že nariadením striedavej starostlivosti by sa situácia ešte zhoršila, čo by mohlo negatívne vplývať na maloletého. V neposlednom rade súd poukázal na výsluch maloletého procesným opatrovníkom v neprítomnosti matky v domácom prostredí, pri ktorom maloletý uviedol, že nechce byť v striedavej starostlivosti, a hoci má otca rád, chce, aby stretávanie zostalo tak, ako je doteraz. Súd síce pri hodnotení tejto výpovede maloletého zohľadnil jeho vek, ale pri rozhodovaní prihliadal aj na prejavenu vôľu maloletého. Vzhľadom na uvedené súd návrh otca zamietol, keďže nedošlo k podstatnej zmene pomerov od posledného rozhodnutia súdu, hoci sa pomery čiastočne zmenili dosiahnutím vyššieho veku maloletým a jeho adaptáciou v škole, ani po tejto čiastočnej zmene pomerov nedošlo k odstráneniu prekážok nariadenia striedavej starostlivosti. Naďalej nie je splnená podmienka, že striedavá starostlivosť by bola v záujme maloletého a boli by tak lepšie zabezpečené jeho potreby. Pri rozhodovaní o zverení maloletého do striedavej starostlivosti pritom nie je možné ako určujúce zohľadniť predstavy rodičov ani právo rodičov na rovnaký čas strávený s dieťaťom, ale najmä záujem maloletého a lepšie plnenie potrieb maloletého s prihliadnutím na vôľu maloletého. O trovách konania rozhodol súd v zmysle ustanovenia § 52 CMP.

6. Proti tomuto rozsudku podal v zákonnej lehote odvolanie otec majúc za to, že súd nedostatočne zistil skutočný stav veci a vec nesprávne právne posúdil. Súd nevykonal otcem navrhnuté dôkazy, ktoré by jednak ustálili duševný stav matky, ako aj založenie prípadnej zmeny pomerov, ktorá by odôvodňovala zmenu rozhodnutia o výkone rodičovských práv a povinností. Odvolateľ sa nestotožňuje s názorom súdu, že k zmene pomerov síce došlo, ale nie podstatným spôsobom. Nemôže byť rozhodujúce či došlo k zmene všetkých založených okolností, rozhodujúca je najmä zmena tých podstatných okolností, ktoré tvorili primárny základ pôvodne založených pomerov. V čase pôvodného rozhodnutia mal maloletý 6 rokov a nastupoval do novej školy a práve nízky vek a nástup do školy boli hlavnými dôvodmi, prečo striedavá starostlivosť nebola pôvodne vhodná. Dnes však má maloletý už 9 rokov, v škole je plne adaptovaný a došlo teda k zjavnej a podstatnej zmene rozhodujúcich okolností. Súd tiež vôbec neprihliadal na okolnosti, ktoré v čase pôvodného rozhodovania neboli prítomné, najmä skutočnosť, že odovzdávanie maloletého v nedeľu o 17.00 hod. nie je pre dieťa vhodný čas, keď sa hrá na ihrisku s kamarátmi alebo bratrancami a musí ísť domov, pričom ostatní odchádzajú až o 19.00 hod., čím dochádza k narušaniu sociálnych väzieb dieťaťa. U maloletého je tiež zanedbávaná dentálna starostlivosť, nehovoriac o tom, že sa neustále psychicky a fyzicky vyvíja. Otec v konaní navrhol znalecké dokazovanie z oblasti detská psychológia za účelom posúdenia vhodnosti striedavej osobnej starostlivosti, s čím navyše vyslovil súhlas na pojednávaní dňa 16.06.2021 aj procesný opatrovník maloletého, čo zrejším spôsobom preukazuje jeho dôvodnosť, pričom otec deklaroval, že náklady znaleckého dokazovania bude hradíť sám. Súd zamietol tento návrh ako aj otcov návrh na nariadenie znaleckého dokazovania za účelom posúdenia psychického stavu matky a odstránenia rozporov v znaleckom dokazovaní. Na druhej strane súd vychádzal z rozporných a neúplných znaleckých posudkov. Zatiaľ čo podľa posudku č. 25/2018 vypracovanom PhDr. Bielikovou bol matke diagnostikovaný ťažký stupeň depresie, podľa posudku č. 5/2019 vypracovanom PhDr. Valúchom však už u matky ťažký

stupeň depresie diagnostikovaný nebol. V zmysle ďalšieho znaleckého posudku, ktorý bol navyše predložený zo strany matky neúplný, bola matke diagnostikovaná posttraumatická stresová porucha, ktorá znalcom PhDr. Valúchom už diagnostikovaná nebola. Za účelom odstránenia týchto rozporov navrhol otec vypočuť znalkyňu PhDr. Bielikovú, aby svoje rozporné závery, vyplývajúce zo znaleckého posudku č. 25/2018 ozrejnila. Súd však jeho návrhu nevyhovet, čo odôvodnil tým, že matka síce doložila neúplné znalecké posudky z trestného konania, ale tým, že otec nemal rozporovať skutočnosť, že znalcami nebola konštatovaná psychopatológia, ale namietal závery znalcov z odborného hľadiska, bolo podľa názoru súdu nadbytočné nariaďovať ďalšie znalecké dokazovanie. Takýto záver súdu je rozporný. Niet pochyb o tom, že výsledkom znaleckého dokazovania je prijatie konkrétnych odborných záverov a teda sú to práve rozporuplné závery znaleckých posudkov, ktoré sú spôsobilé založiť následnú rozporuplnosť samotného znaleckého dokazovania. Odvolateľ tiež poukazuje na hľadisko najlepšieho záujmu u maloletého dieťaťa, pričom dodáva, že maloletý vzhľadom na svoj vek nedokáže a nemôže náležite posúdiť, aké výchovné opatrenie je v jeho záujme a preto je na osobách, ktoré ho vychovávajú, aby vyslovili názor, aké opatrenie je nevyhnutné v záujme maloletého dieťaťa urobiť. Pokiaľ k vysloveniu záveru je povolaný súd, musí tak urobiť po dôkladnom zistení všetkých skutočností, ktoré by mohli ovplyvňovať výchovu dieťaťa. Keďže súd nevykonal otcom navrhnuté dôkazy na zistenie rozhodujúcich skutočností, ktorých zistenie bolo nevyhnutné pre náležité zistenie skutočného stavu veci, potom rozhodnutie trpí okrem iného vadami nezákonnosti spočívajúcimi v nedostatočnom zistení skutočného stavu. Súd tiež nesprávne právne posúdil jednak právo otca na výkon rodičovských práv a povinností, ako aj právo maloletého na výchovu a starostlivosť zo strany oboch rodičov a na udržiavanie pravidelného rovnocenného a rovnoprávneho osobného styku s obidvomi rodičmi. Záujem maloletého nemožno vidieť iba v tom, že je za každú cenu nevyhnutné zachovať a rešpektovať založený faktický stav. Záujem maloletého je nevyhnutné vnímať v širšom kontexte, prihliadajúc ako na zdravý fyzický a duševný vývoj, tak aj na jeho práva a právom chránené záujmy. Otec pripomína potrebu participácie otca ako mužského elementu pri výchove maloletého syna a poukazuje na to, že matka zneužíva svoje dominantné postavenie prameniace z výlučnej starostlivosti o maloletého a otcovi neumožňuje s maloletým žiaden styk nad rámec ustanoveného, čím otcovi znemožňuje nadviazať hlbší vzťah s maloletým. Preto za jediné možné riešenie tohto stavu je možné považovať striedavú starostlivosť. Otec preto navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na nové konanie a nové rozhodnutie.

7. V písomnom vyjadrení k podanému odvolaniu matka aj kolízny opatrovník považovali rozhodnutie za správne a navrhli ho potvrdiť. Podľa názoru matky nedošlo k žiadnej zásadnej zmene pomerov. Poukázala na to, že už krajský súd v predchádzajúcom rozsudku skonštatoval, že zmena výchovného prostredia by nebola v záujme maloletého, naopak, dieťaťu by neprospera. Uviedla ďalej, že komunikácia rodičov je naďalej nedostatočná, až takmer žiadna, otec matku neakceptuje ako rovnocenného rodiča a partnera, neustále spochybňuje jej výchovné metódy, urážlivo sa vyjadruje na jej adresu a k jej psychickému zdraviu a označuje ju za psychicky chorú osobu, sústavne žiada jej vyšetrenie, k čomu však neexistuje nijaký dôvod. Matka nesúhlasí so zverením maloletého do striedavej starostlivosti oboch rodičov, nakoľko táto zmena by nebola v súlade so záujmami dieťaťa. Otec sa nedokáže o syna riadne starať, počas letných prázdnin sa maloletý od otca po desiatich dňoch vrátil vychudnutý a rozrušený, pričom tvrdil, že keď je s otcom dlhšie, otec je nervózny a stále po ňom kričí. Počas školského roka sa otec s maloletým nepripravuje do školy, syn chodí od neho bez úloh a tieto potom robí s matkou v nedeľu večer. Matka sa stotožňuje so záverom súdu o nedôvodnosti vykonávania dôkazov navrhnutých otcom, keďže z ostatných dôkazov bolo dostatočne preukázané, že v danom prípade nie sú splnené podmienky na nariadenie striedavej starostlivosti.

8. Otec v reakcii na vyjadrenie kolízneho opatrovníka k podanému odvolaniu súdu uviedol, že nesúhlasí so spôsobom zastupovania maloletého O. zo strany kolízneho opatrovníka, ktorý podľa názoru odvolateľa koná, akoby zastupoval matku a nie dieťa. Uviedol, že preto po poslednom pojednávaní otec vo veci podal na postup úradu práce sťažnosť a v súčasnosti sa vecou zaoberá úrad ombudsmana, ktorý na situáciu dohliada. Podľa názoru otca nález kolízneho opatrovníka, ktorý sa otcovi dostal do rúk pred pojednávaním, bol urobený nezákonne, nakoľko vypočutie a rozhovor s maloletým osamote s pani G. vykonal bez vedomia otca a bez jeho súhlasu. Tento úkon nebol neodkladný a otec na takýto postup nedal súhlas a ani do budúcnosti ho nedáva. Otec tiež namietal skutočnosť, že šetrenie robila p. G. a na pojednávaní bola p. G., ktorá do pojednávania vniesla aj vlastné názory na vec a ako zástupca úradu práce na pojednávaní povedala, že žiada nové znalecké posudky a nakoniec vyjadrenie procesného opatrovníka je také, že s rozsudkom je spokojný. Rozsudok pritom vznikol bez vykonania dôkazu, o

ktorý p. G. za sociálny úrad na pojednávaní požiadala. Postup úradu a jeho pracovníkov otec považuje za neprofesionálny, na hranici porušovania práv verejného činiteľa a nie je ani v prospech maloletého O., ktorého zastupuje.

9. K vyjadreniu matky podal otec odvolaciu repliku, kde uviedol, že komunikácia medzi rodičmi je dostatočná, pokiaľ ide o maloletého, obvyčajne prebieha formou e-mailu alebo sms a nikdy sa nestalo, že by O. strádal, že by otec niečo s jeho matkou neodkomunikoval a malo by to negatívny dopad na maloletého. Podľa názoru otca matka ho nerešpektuje ako rodiča a vychováva maloletého na vlastnú päsť, bez akejkoľvek potreby konfrontovať vlastné názory na výchovu s názormi otca. Rozhoduje o osude maloletého, akoby bola jeho majiteľom. Je pravda, že má vážne podozrenie, že sa u matky mohla po rozvode duševná porucha rozvinúť, ktoré podozrenie je založené na opakovanom tvrdení matky, že ju otec prenasleduje. Sú tu aj ďalšie jej tvrdenia, ako napr. že O. sa vracia od otca v dezolátnom stave, vychudnutý, rozrušený, že počas dovolenky schudol u otca tri kilá, že bol viac dní u otca chorý, a že jej o tom otec nepodal informáciu, že sa O. riadne u otca nepripravuje do školy a ďalšie tvrdenia. Nakoľko matka ich hovorí veľmi presvedčivo, otec má za to, že to môžu byť bludné paranoidné myšlienky, ktoré sú prejavom duševnej poruchy. Keď otec ako lekár počuje takéto vyjadrenia matky o tvrdení vecí, ktoré sa nestali, je potrebné vyšetrenie u psychológa a hlavne skúseného psychiatra. Zmyslom znaleckého dokazovania, o ktoré otec žiadal, nebolo obmedzovať maloletého vo vzťahu k matke, ale jeho zmyslom bolo získať vysvetlenie, prečo matka aj tri roky po rozvode prežíva spolužitie otca so synom ako problém a aktívne bráni každému dňu navyše, ktorý by strávil spolu, i keď si to situácia jasne žiada. Nie je bežné, že by žena po rozvode, ktorej je riadne zaplatené výživné na dieťa, mala problém dať syna otcovi, keď majú o to obaja záujem. Otec bol pri synovi neustále prvých päť rokov života a v súčasnosti nie je dostupný a to je významný moment psychickej traumatizácie maloletého, ktorú síce navonok nevidno, ale otec a k tomu navyše psychiater, vie o nej veľmi dobre. Aktuálne platný rozsudok túto nepriaznivú a traumatizujúcu situáciu pre O. zákonom upevňuje a preto je nutná jeho zmena, pričom najlepším riešením pre dieťa je striedavá starostlivosť. O. sa bojí spýtať matky, aby išiel k otcovi, pretože matka ho vychováva v atmosfére, že byť s otcom je zlé. Otec je presvedčený, že syn veľmi túži chodiť na futbal, ale nemôže, lebo v pracovné dni je prevažne u matky a na tréningy by ho musel zaviesť otec, čím by bol so synom nad rámec súdnej úpravy. Dodnes sa maloletý s otcom bojí stretnúť, napr. po obede na ihrisku v škole, lebo matka je schopná zavolať políciu, ak by ho tam otec alebo dedko navštívil. Toto všetko sú dôvody na vážne podozrenie z duševnej poruchy matky a súd musí tieto veci jednoznačne preskúmať skúseným psychiaterom. Otec tiež poukazuje na to, že O. mu nepovie nič, čo sa týka jeho pobytu u matky a čo sa deje v ich rodine, zatiaľ čo maloletý matku informuje o všetkom, čo sa deje u otca. O. je matkou takto doslova zmanipulovaný a robí to zo strachu, že bude mať u matky zle. Najlepšie by túto vec objasnili znalecké posudky, keď účastníkov vyšetří klinický psychológ a tiež skúsený psychiater, ktorý nemá problém rozpoznať poruchy myslenia, bludy. Otec tiež doložil e-mailovú komunikáciu s matkou a účtovné dokumenty za ošetrovanie ústnej dutiny maloletého.

10. Matka v odvolacej duplike zotrvávala na skorších vyjadreniach. Uviedla, že rešpektuje otcove rodičovské práva, avšak nesúhlasí s tým, ako ich otec vo vzťahu k maloletému vykonáva a je toho názoru, že nie je v záujme maloletého, aby došlo k zmene úpravy výkonu starostlivosti o maloletého, ani k zmene úpravy styku otca s maloletým. Nie je pravdou, že by matka maloletého vychovávala „v atmosfére, že byť s otcom je zlé“. Otec si do dnešného dňa nevytvoril s maloletým taký vzťah, aby s ním maloletý chcel byť častejšie, nakoľko nerešpektuje jeho názory a požiadavky. Z vyjadrení otca v konaní vyplýva, že s maloletým sa vôbec nerozprával o možnej zmene úpravy styku, nepokúšal sa ani zistiť jeho názor, a opakovane poukazoval na to, že názor maloletého nie je podstatný a maloletý má rešpektovať to, čo tvrdia dospelí.

11. Otec podal vo veci ďalšie vyjadrenie, v ktorom opäť sponchybňuje duševné zdravie matky maloletého a nutnosť preskúmania prípadnej duševnej poruchy, aby súd vo veci rozhodol správne a teda spravodlivo, keďže aj ďalšie vyjadrenia matky obsiahnuté v jej odvolacej duplike tomuto nasvedčujú. Nie je pravda, že si otec so synom nevytvoril doposiaľ vzťah, o maloletého sa do piatich rokov prevažne staral otec, pretože matka zarábala, čo bolo pre ňu prednejšie, ako byť s O., zatiaľ čo otec si užíval byť s maloletým synom. Matka maloletého zo závidy, že O. lepšie vychádza s otcom, začala spolu s dcérou otca obviňovať z týrania, až napokon ho rafinovanými intrigami prinútili odísť z domu. Nasledovalo obdobie, kedy otec O. vôbec nemohol vidieť alebo len veľmi zriedka, na čom matka aktívne pracovala, možno aj pod vplyvom duševnej poruchy. Práve toto poznačilo otcov vzťah s maloletým a ako otec musel riadne zapracovať na zachovaní toho, čo si s maloletým vybudoval. V súčasnosti má s maloletým zdravý, pevný a dobrý

vzťah, a preto k otcovi riadne chodí v zmysle rozhodnutia súdu. V ďalšom otec opisuje situáciu ako dňa 23.09.2021, keď viedol ráno syna do školy, stretli jeho dve sesternice, s ktorými maloletý trávi hodne času keď je matka v práci, a mladšia sesternica povedala „to je ten zlý ujo“. Uvedená situácia podľa otca ilustruje, v akom prostredí je maloletý vychovávaný. Preto na striedavej starostlivosti trvá, keďže podľa jeho názoru je nutná pre zdravý vývoj maloletého.

12. Otec v odvolacom konaní doložil kópiu ním podanej „Sťažnosti na postup pracovníkov Sociálneho úradu v Hlohovci“, v ktorom podaní vytýka spôsob postupu tohto úradu, napr. to, že dňa 16.06.2021 mu na pojednávaní bol podaný dokument - správa vypracovaná týmto úradom a dokument nie je riadne podpísaný a z textu ani nie je jasné, na čí podnet úrad vypracoval správu. Dokument je označený dátumom 14.06.2021, pričom šetrenie, ktoré je podkladom k dokumentu prebehlo už 19.04.2021, takže úrad mohol upovedomiť už skôr otca o svojich zisteniach, ďalej nie je jasné, kto robil šetrenie, pracovník navyše nevenoval šetreniu náležitú pozornosť a uviedol nepravdivé zavádzajúce informácie (najmä náklady na domácnosť), pričom otec má podozrenie, že ide o podvodné konanie a p. Z. sa nezákonne obohacuje. Nie je pravda, že by O. povedal, že sa u otca necíti dobre a pod., takisto nie je pravda, že necháva maloletého u otca nad rámec rozsudku, práve naopak, využíva všetky možnosti, aby boli spolu čo najmenej. Už zo spisu maloletého je jasné, že otec chodí na úrad, aby mohol byť aspoň o jeden deň navyše s maloletým počas prázdnin a pod., takže pracovníčka nemala dôvod šetrením dospieť k opačnému záveru. Tiež nebolo nevyhnutné a správne vykonať v rámci šetrenia aj pohovor s maloletým osamote, pracovníčka mala minimálne otca informovať o takomto úkone, keďže je jeho zákonným zástupcom a mala si od neho vyžiadať súhlas. Nie je vhodné osemročného chlapca zaťahovať do takýchto problémov a výsluch maloletého nič nové a zásadné do veci neprinesie. Otec tiež namieta, že na pojednávaní bola ako procesný opatrovník p. G. a nie p. G., pričom p. G. pred súdom nepovedala skutočnosti tak, ako sa stali a ako to vyplýva zo spisovej dokumentácie vedenej na úrade. Pani G. prezentovala pred súdom svoje osobné postoje a nie objektívne stanovisko úradu, pričom jej reč na súde bola zaujatá a matky sa zastávala namiesto toho, aby zastupovala maloletého O.. Celý postup sociálneho úradu v tejto veci je hrubo neprofesionálny, preto otec žiadal o dôsledné preskúmanie postupu týchto pracovníkov. Zároveň žiadal, aby maloletého zastupoval iný skúsený procesný opatrovník.

13. Doložil aj vyjadrenie Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny v Bratislave k tejto sťažnosti otca, v ktorom okrem iného bolo otcovi oznámené, že zisťovanie názoru dieťaťa kolíznym opatrovníkom patrí medzi povinnosti kolízneho opatrovníka a na uvedený úkon nie je potrebný súhlas rodiča, keďže ide o zabezpečenie práva maloletého dieťaťa. Pokiaľ ide o konkrétne výhrady voči ustanovenému kolíznemu opatrovníkovi, tento bol ustanovený súdom a jeho výkon funkcie teda podlieha kontrole súdu. Otcovi bolo oznámené, že v prípade, ak sa mu javí postup kolízneho opatrovníka neobjektívny, má právo cestou súdu žiadať o doplnenie alebo vysvetlenie jeho vyjadrení, príp. predkladať dôkazy o nesprávnosti jeho zistení.

14. Otec tiež doručil oznámenie Kancelárie verejného ochrancu práv, že dňa 24.06.2021 prijali jeho podnet s tým, že ho budú skúmať.

15. Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 34 Civilného sporového poriadku, ďalej CSP), po zistení, že odvolanie proti rozsudku bolo podané včas (§ 362 ods. 1 CSP), oprávnenou osobou (§ 359 CSP), proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné (§ 355 ods. 1 CSP), po skonštatovaní, že odvolanie má zákonom predpísané náležitosti (§ 363 CSP) a že odvolateľ použil zákonom prípustné odvolacie dôvody (§ 365 ods. 1 CSP a § 62 CMP), preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie bez viazanosti rozsahom (§ 65 Civilného mimosporového poriadku, ďalej CMP) a dôvodmi odvolania (§ 66 CMP), s prihliadnutím na prípadné vady konania, iba ak by mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, ktoré ale nezistil (§ 67 CMP), bez potreby zopakovania alebo doplnenia dokazovania (§ 68 CMP), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario), dospel k záveru, že odvolaniu otca nie je možné priznať úspech.

16. Predmetom konania vedeného na súde prvej inštancie bola zmena úpravy rodičovských práv a povinností k maloletému O. v časti zverenia dieťaťa do osobnej starostlivosti matky, vykonanej rozsudkom Okresného súdu Trnava č. k. 27P/20/2018-410 zo dňa 25.11.2019. Predmetom odvolacieho konania bolo posúdiť, či boli splnené podmienky pre zverenie maloletého do striedavej osobnej

starostlivosti a či súd prvej inštancie správne rozhodol, keď návrh otca na zverenie maloletého do striedavej osobnej starostlivosti zamietol.

17. Otec v odvolaní argumentoval najmä nedostatkami v skutkových zisteniach súdu prvej inštancie, ktoré podľa jeho názoru neposkytovali dostatočný podklad pre rozhodnutie vo veci. Zdôrazňoval potrebu znaleckého skúmania duševného stavu matky dieťaťa znalcom z odboru psychiatria a tiež potrebu skúmania maloletého znalcom psychológom. Podľa názoru otca je preto rozhodnutie nezákonné, spočívajúce v nedostatočnom (nesprávnom) zistení skutočného stavu. Odvolací súd však otcom vytýkané vady rozhodnutia nezistil.

18. Odvolací súd na základe podaného odvolania otca preskúmal rozsudok súdu prvej inštancie ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že súd prvej inštancie zistil skutočný stav v miere potrebnej pre jeho rozhodnutie a vec správne posúdil i po právnej stránke. Súd prvej inštancie vykonal všetky dôkazy významné pre rozhodnutie, v súlade s ustanovením § 191 Civilného sporového poriadku náležite tieto dôkazy vyhodnotil a s jeho záverom, že neboli splnené podmienky pre zverenie maloletého do striedavej osobnej starostlivosti rodičov, sa odvolací súd v plnom rozsahu stotožňuje. Už súd prvej inštancie sa v odôvodnení rozsudku vysporiadal s námietkami otca uplatnenými aj v odvolaní, a otec ani v priebehu odvolacieho konania neuviedol žiadne relevantné skutočnosti, ktoré by boli spôsobilé privodiť zmenu napadnutého rozhodnutia. Odvolací súd, ktorý sa v celom rozsahu stotožňuje tak so skutkovými zisteniami ako aj s právnymi závermi súdu prvej inštancie obsiahnutými v odôvodnení napadnutého rozsudku, na ktorý v podrobnostiach odkazuje (§ 387 ods. 2 CSP), dopĺňa na zdôraznenie jeho správnosti a reagujúc na námietky otca uplatnené v odvolaní nasledovne:

19. Podľa čl. 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa (oznámenie FMZV 104/1991 Zb.) záujem dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom pri akejkoľvek činnosti týkajúcej sa detí, nech už uskutočňovanej verejnými alebo súkromnými zariadeniami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnymi alebo zákonodarnými orgánmi.

20. Podľa § 24 ods.2 ZoR, ak sú obidvaja rodičia spôsobilí dieťa vychovávať a ak majú o osobnú starostlivosť o dieťa obidvaja rodičia záujem, tak súd môže zveriť dieťa do striedavej osobnej starostlivosti obidvoch rodičov, ak je to v záujme dieťaťa a ak budú takto lepšie zaistené potreby dieťaťa. Ak so striedavou osobnou starostlivosťou súhlasí aspoň jeden z rodičov dieťaťa, tak súd musí skúmať, či bude striedavá osobná starostlivosť v záujme dieťaťa.

21. Podľa § 24 ods. 4 ZoR, súd pri rozhodovaní o výkone rodičovských práv a povinností alebo pri schvaľovaní dohody rodičov rešpektuje právo maloletého dieťaťa na zachovanie jeho vzťahu k obidvom rodičom a vždy prihliadne na záujem maloletého dieťaťa, najmä na jeho citové väzby, vývinové potreby, stabilitu budúceho výchovného prostredia a ku schopnosti rodiča dohodnúť sa na výchovu a starostlivosť o dieťa s druhým rodičom. Súd dbá, aby bolo rešpektované právo dieťaťa na výchovu a starostlivosť zo strany obidvoch rodičov a aby bolo rešpektované právo dieťaťa na udržiavanie pravidelného, rovnocenného a rovnoprávneho osobného styku s obidvomi rodičmi.

22. Podľa § 26 Zákona o rodine, ak sa zmenia pomery, súd môže aj bez návrhu zmeniť rozhodnutie o výkone rodičovských práv a povinností alebo dohodu o výkone rodičovských práv a povinností.

23. V prejednávanvej veci išlo o zmenu existujúcej úpravy rodičovských práv a povinností k maloletému, určenej naposledy súdnym rozhodnutím zo dňa 25.11.2019 sp. zn. 27P/20/2018-410, ktorým súd na čas po rozvoде zveril maloletého do osobnej starostlivosti matky považujúc otcov návrh na zverenie maloletého do striedavej osobnej starostlivosti za nepodložený s poukazom na absenciu konštruktívnej komunikácie rodičov, útlý vek dieťaťa, jeho prirodzenú naviazanosť na matku, nástup do školy a odporúčenia znalca v predchádzajúcom konaní (o úpravu rodičovských práv a povinností na čas do rozvodu pod sp. zn. 17P/9/2018). Rozsudok zo dňa 25.11.2019 bol na základe odvolania otca preskúmaný odvolacím súdom, ktorý ho v konaní sp. zn. 23CoP/6/2020 rozsudkom zo dňa 29.06.2020 potvrdil majúc za to, že neboli naplnené predpoklady pre nariadenie striedavej starostlivosti, považujúc závery prvoinštančného súdu za správne, pretože vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že rodičia spolu konštruktívne nekomunikujú v otázke výchovy a starostlivosti, pričom práve komunikácia rodičov je jednou z hlavných podmienok, na základe ktorých je možné zveriť dieťa do striedavej výchovy.

24. O návrhu otca na zverenie maloletého do striedavej osobnej starostlivosti bolo teda naposledy rozhodované dňa 29.06.2020 Krajským súdom v Trnave vo veci sp. zn. 23CoP/6/2020. Už po štyroch mesiacoch od tohto rozhodnutia, a to dňa 28.10.2020, podal otec opätovne návrh na zverenie maloletého do striedavej osobnej starostlivosti. Právny základ pre rozhodovanie v tejto veci poskytovalo súdu ustanovenie § 26 Zákona o rodine, ktoré možnosť zmeny skoršieho rozhodnutia o úprave výkonu rodičovských práv a povinností podmieňuje zmenou pomerov. Takouto zmenou sa v zmysle záverov ustálenej rozhodovacej praxe súdov v oblasti rodinného práva rozumie len podstatná zmena okolností významných pre optimálnu úpravu tej-ktorej otázky a to zmena zistená porovnaním okolností existujúcich v čase predchádzajúceho rozhodovania a v čase rozhodovania o zmene v novom konaní iniciovanom v tomto prípade otcom maloletého. Súd prvej inštancie po zistení okolností rozhodujúcich pre posúdenie vhodnosti navrhovanej striedavej osobnej starostlivosti a ich porovnaním so stavom v čase skoršieho rozhodovania a stavom súčasným dospel k záveru, že podstatná zmena pomerov nenastala a s týmto záverom sa odvolací súd stotožňuje.

25. Zákonné podmienky pre zverenie maloletého dieťaťa do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov vyžadujú, aby boli rodičia spôsobilí dieťa vychovávať, aby mali o výchovu dieťaťa záujem, aby bolo zverenie maloletého dieťaťa do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov v jeho záujme a aby touto úpravou boli lepšie zabezpečené potreby maloletého dieťaťa. Samotná skutočnosť, že obaja rodičia majú o osobnú starostlivosť záujem a že sú z hľadiska fyzického, psychického a existujúcich vhodných bytových podmienok obaja spôsobilí sa o dieťa starať, nevedie ešte opodstatnene k záveru, že striedavá osobná starostlivosť je pre dieťa vhodná, pokiaľ nie je preukázané aj splnenie ďalších zákonom stanovených podmienok kumulatívne právnou úpravou požadovaných. Významným faktorom z hľadiska posúdenia splnenia zákonných predpokladov je zistenie, či rodičia napriek rozvratu ich vzťahov dosahujú takú psychickú a mentálnu vyspelosť, že v záujme dieťaťa sú schopní eliminovať prejavy svojich vážne narušených vzťahov do takej miery, aby to na dieťa nemalo negatívny dopad. V obdobnom duchu vyznieva judikatúra všeobecných súdov v tejto otázke, v ktorej spoločným menovateľom je nevyhnutnosť vzájomnej spolupráce pri výchove maloletého.

26. Spôsobilosť rodičov riadne vychovávať maloleté dieťa posudzuje súd v každom konkrétnom prípade samostatne a vždy prihliada na záujem maloletého na takejto starostlivosti. Súdu vyplýva priamo zo zákona povinnosť skúmania, či striedavou starostlivosťou by mohli byť lepšie zaistené potreby dieťaťa. V prípade splnenia týchto podmienok by striedavá starostlivosť mala v praxi predstavovať po rozpade partnerského vzťahu rodičov jednu z najpodstatnejších alternatív riešenia pre deti. Záujem dieťaťa treba posudzovať z hľadísk objektívnych, nie teda z čisto subjektívneho hodnotenia výhodnosti či nevýhodnosti pozície toho ktorého z oboch rodičov. Súd musí zohľadniť všetky zákonné kritériá, ale akú dôležitosť jednotlivým kritériám nakoniec prizná, závisí na špecifikách daného prípadu. Pritom súd vždy posudzuje celý súbor relevantných faktorov ako vzťahy medzi dieťaťom a rodičmi, záujem rodičov o dieťa, spôsobilosť každého rodiča starať sa o dieťa, súrodenecké väzby, vhodnosť bytových podmienok, schopnosť komunikácie medzi rodičmi a samozrejme, akonáhle je to vzhľadom na vek a rozumovú vyspelosť dieťaťa možné, berie do úvahy aj názor dieťaťa samotného.

27. Podstatná časť odvolacej argumentácie otca spočíva na jeho tvrdení, že súd nedostatočne preskúmal psychický stav matky dieťaťa, ktorá podľa názoru otca trpí duševnou poruchou (bludnými paranoidnými myšlienkami), pod vplyvom tejto poruchy nezvláda rodičovské kompetencie, uvádza súdu nepravdivé tvrdenia a jej konanie voči otcovi dieťaťa je motivované patologicky. Odvolací súd k tomuto uvádza, že spôsobilosť rodičov riadne vychovávať maloleté dieťa posudzuje súd v každom konkrétnom prípade a urobil to aj v predmetnej veci. U matky maloletého O. neexistuje okrem tvrdení otca žiadny relevantný dôkaz, ktorý by nasvedčoval prítomnosti duševnej poruchy a odôvodňoval tak nariadenie znaleckého dokazovania znalcom z odboru psychiatria, ktoré otec žiadal. V konaní bolo navyše vykonané dokazovanie dvomi znaleckými posudkami, vyhotovenými v súvislosti s trestnou vecou, v ktorej je otec maloletého obžalovaný z týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a) Trestného zákona. Oba skúmali psychický stav matky maloletého a žiadny z nich nezistil u matky duševnú poruchu tvrdenú otcom. Jeden znalecký posudok podal súdny znalec z odboru psychológia PhDr. Zuzana Bieliková pod č. 25/2018, ktorá vykonala komplexné psychologické vyšetrenie matky a vyslovila záver, že „psychopatológiu v zmysle duševného ochorenia v štruktúre osobnosti Bc. M. Z. nepostihujeme, tiež fabulácie, konfabulácie, či iné patologické obsahy myslenia nenachádzame, je však neuroticko-depresívne dekompenzovaná s príznakmi syndrómu týranej osoby“. Zároveň znalkyňa konštatovala, že ani u jednej z vyšetrovaných neboli psychodiagnostickým vyšetrením

zistené žiadne motivačné činitele, ktoré by ich viedli k vypovedaniu nepravdy. Druhý znalecký posudok podal Ústav pre znaleckú činnosť v psychológii a psychiatrii, spol. s.r.o. pod č. 78/2018, ktorý robil vyšetrenia psychologické aj psychiatrické. Psychologickým vyšetrením u matky bol zistený syndróm týranej osoby, ďalej to, že je depresívne ladená, neboli ale zistené patologické funkcie intelektu a ich prejavy, pričom znalec konštatoval, že jej mentálna schopnosť nie je narušená žiadnym chorobným procesom, nebola tiež u nej zistená motivácia ku krivému obviňovaniu otca maloletého. Závery znalcov z odboru psychológia aj psychiatria zhodne konštatovali, že u matky sa prejavujú znaky traumatizovanosti v súvislosti s negatívnymi zážitkami s obvineným, psychiater doplnil, že u matky sú prítomné aj v súčasnosti známky posttraumatickej stresovej poruchy, v psychiatrickom chápaní je osobnosť poškodená depresívne dekompenzovaná v minulosti prežívanou traumou, znalec však uzatvára, že poškodené netrpia a ani v minulosti netrpeli duševnou poruchou a znalec nezistil dôvody, pre ktoré by bolo potrebné odporučiť skúmanie ich duševného stavu. Z uvedeného je zrejmé, že tvrdenia otca o duševnej poruche matky maloletého sú vyvrátené priamo znaleckým dokazovaním a niet žiadneho dôvodu, aby ďalšieho znalca ustanovoval súd v predmetnom konaní. Argumentáciu otca, že súd prvej inštancie vychádzal z rozporných a neúplných znaleckých posudkov, ktorých rozpory bolo potrebné odstrániť, nepovažoval odvolací súd za opodstatnenú. Obsah predložených znaleckých posudkov bezpochyby plne postačuje na vyvrátenie tvrdení otca o matkinej duševnej poruche a jej ďalšie znalecké skúmanie by bolo ničím neodôvodnené, nadbytočné, nevhodné a nemajúce navyše ani žiadny praktický význam pre rozhodnutie súdu. Spôsobilosť matky starať sa o maloletého nebola spochybnená žiadnym dôkazom, pričom súd ani kolízny opatrovník nezistil v jej starostlivosti o maloletého žiadne nedostatky.

28. Hoci v súčasnosti je maloletý o rok starší a na školu je dostatočne adaptovaný, súd musel súd posudzovať aj ostatné relevantné faktory a dospel k záveru, že naďalej nie sú naplnené podmienky striedavej osobnej starostlivosti. Ako vyplýva z dokazovania, aj za aktuálneho stavu stále pretrvávajú veľmi narušené až nepriateľské vzťahy medzi rodičmi a k ich zlepšeniu od posledného rozhodnutia nedošlo. Táto skutočnosť potom významným spôsobom ovplyvňuje vzájomnú komunikáciu otca a matky dieťaťa, ktorí nie sú schopní dohody, obaja rodičia vzájomne kritizujú výchovu a starostlivosť zo strany druhého rodiča a ich komunikácia má od konštruktívneho dialógu ďaleko. Treba si pritom uvedomiť, že dieťa citlivo vníma nezhody rodičov a každá konfliktná atmosféra nepriaznivo ovplyvňuje jeho psychiku. V prejednávanej veci animozitu medzi rodičmi významným spôsobom podnecuje správanie otca, ktorý nevybraným spôsobom spochybňuje osobu matky a jej kompetencie, vyjadruje sa o nej znevažujúcim spôsobom, sústavne ju označuje za duševne chorú a to napriek tomu, že znalci, ktorí matku vyšetrovali v súvislosti s prebiehajúcim trestným konaním, u matky duševnú poruchu nezistili. Pokiaľ potom odvolateľ tvrdí, že ohľadom maloletého komunikácia medzi rodičmi je dostatočná a nikdy sa nestalo, že by O. strádal, toto v konaní preukázané nebolo. Ani z otcov doloženej e-mailovej komunikácie s matkou žiadna konštruktívna komunikácia rodičov nevyplýva (predložená e-mailová korešpondencia medzi rodičmi z leta 2021 obsahuje kritiku matky zo strany otca za to, že maloletého k otcovi riadne nenachystala, následnú obrannú reakciu matky, ktorá napadá zase otca atď.). Konštruktívny dialóg má sledovať pozitívny zámer a predpokladá, že zúčastnení sa snažia nájsť spoločnú reč, nie vyvolávať konflikty. Je zrejmé, že spôsob komunikácie rodičov maloletého O. tomuto nezodpovedá a rodičia maloletého sa naďalej nevedia dohodnúť ani v bežných otázkach súvisiacich s osobnou starostlivosťou o dieťa, pričom už prvoinštančný súd v tejto súvislosti správne konštatoval, že pri striedavej starostlivosti by rodičia museli riešiť výrazne viac problémov technického charakteru, ktoré ani teraz nezvládajú (otec sa napr. vyhrážal matke trestným oznámením pre balenie tielok).

29. Správne tiež postupoval prvoinštančný súd, keď pri rozhodovaní bral do úvahy aj vyjadrenia maloletého O.. Otec namietal, že na vypočutie maloletého kolíznym opatrovníkom nedal súhlas a nedáva ho ani do budúcnosti, pričom jeho vykonanie považuje za nezákonné. Odvolací súd ho ale za nezákonné nepovažoval, pretože súhlas rodičov s vypočutím maloletého zákon nevyžaduje. Odvolací súd nezdieľa názor otca ani v tom, že by výsluch bol pre maloletého traumatizáciou a že nič nové a zásadné do veci neprinesol.

30. Podľa § 43 ods. 1 Zákona o rodine, maloleté dieťa má právo vyjadriť samostatne a slobodne svoj názor vo všetkých veciach, ktoré sa ho týkajú. V konaniach, v ktorých sa rozhoduje o veciach týkajúcich sa maloletého dieťaťa, má maloleté dieťa právo byť vypočuté. Názoru maloletého dieťaťa musí byť venovaná náležitá pozornosť zodpovedajúca jeho veku a rozumovej vyspelosti.

31. Právu dieťaťa byť vypočuté v súdnom konaní, v ktorom sa rozhoduje o veciach týkajúcich sa jeho samého, korešponduje povinnosť súdu prihliadnuť na názor dieťaťa podľa § 38 CMP, podľa ktorého ak je účastníkom maloletý, ktorý je schopný vyjadriť samostatne svoj názor, súd na jeho názor prihliadne.

32. Podľa § 38 ods. 2 CMP, názor maloletého zisťuje súd spôsobom zodpovedajúcim jeho veku a vyspelosti. Podľa povahy veci zisťuje súd názor maloletého bez prítomnosti iných osôb.

33. Dieťaťu sa poskytuje možnosť, aby bolo vypočuté v každom súdnom alebo správnom konaní, ktoré sa ho týka, a to buď priamo, alebo prostredníctvom zástupcu alebo príslušného orgánu, pričom spôsob vypočutia musí byť v súlade s procedurálnymi pravidlami vnútroštátneho zákonodarstva. Niet sporu o tom, že maloleté dieťa má právo vyjadriť samostatne a slobodne svoj názor vo všetkých veciach, ktoré sa ho týkajú. Akékoľvek rozhodnutie, ktoré nezohľadnilo názory dieťaťa alebo im nevenovalo primeranú pozornosť zodpovedajúcu veku a úrovni dieťaťa, upiera dieťaťu možnosť ovplyvniť určenie ich najlepšieho záujmu (viď uznesenie najvyššieho súdu z 22. júna 2016, sp.zn. 5 Cdo 492/2015). Treba ale zdôrazniť, že nie je možné, aby všeobecné súdy stanovisko maloletého dieťaťa bez ďalšieho prevzali a aby založili svoje rozhodnutia iba na jeho prianí a nie na starostlivom a komplexnom posudzovaní jeho záujmov (rozsudok ESLP vo veci C. proti Fínsku zo dňa 9. mája 2006 č. 18249/02, body 57- 59). Súčasne môže nastať aj situácia, kedy súd po starostlivom zvážení okolností konkrétneho prípadu dospeje k záveru, že osobné vypočutie dieťaťa nie je vhodné a nepôjde o porušenie Dohovoru (rozsudok veľkého senátu vo veci Sahin proti Nemecku ESLP z 8. júla 2003 č. 30943/96, § 74 - 77).

Dieťa má právo byť informované o prebiehajúcom konaní a jeho dôsledkoch, pričom zákon zdôrazňuje, že sa tak má stať v rozsahu a spôsobom, ktorý bude zodpovedať jeho veku ale aj psychickej vyzretosti. Je výlučne na zvážení konajúceho súdu, v akom rozsahu a akým spôsobom zabezpečí dieťaťu jeho právo vyplývajúce mu z ustanovenia § 116 CMP tak, aby to zodpovedalo najlepšiemu záujmu dieťaťa. Nie je nevyhnutné, aby súd dieťa detailne oboznamoval so všetkými aspektmi súdnej veci, ktorá sa ho týka, ale má mu vec objasniť do takej miery, aby to bolo pre dieťa postačujúce na sformulovanie vlastného názoru. Súd musí vždy s ohľadom na okolnosti prípadu dbať predovšetkým na to, aby jeho postupom pri zisťovaní názoru dieťaťa nedošlo k zbytočnému stresu a psychickej záťaži dieťaťa, osobitne to platí u detí predškolského veku. Podľa obsahu spisu súd prvej inštancie postupoval v súlade s § 116 CMP a vypočul maloletého v konaní za prítomnosti jeho kolíznej opatrovníčky. Preto aj názory dovolaťelov na to, či bol výsluch maloletého vedený správne a dostatočne, sú vo vzťahu k porušeniu ich procesných práv absolútne irelevantné (por. rozsudok Najvyššieho súdu SR v sp. zn. 5Cdo/47/2017).

34. Pohovor s maloletým v tomto prípade vykonal kolízny opatrovník počas vykonaného šetrenia v domácnosti matky dňa 19.04.2021 bez prítomnosti matky aj otca, kedy sa mal. O. vyjadril, že otca má rád, ale nechce byť v striedavej osobnej starostlivosti a chce aby stretávanie s otcom zostalo tak ako je teraz. Odvolací súd je toho názoru, že takmer deväťročné dieťa je už dostatočne vyspelé na to, aby svoj názor vedelo samostatne vyjadriť. V danom prípade bolo zachované právo maloletého O. byť informovaný o prebiehajúcom súdnom konaní a jeho dôsledkoch, pričom tak došlo spôsobom realizovaným v súlade s praxou všeobecných súdov, šetrným spôsobom bez traumatizovania dieťaťa a to pohovorom s kolíznym opatrovníkom v bydlisku maloletého a za neprítomnosti rodičov, kedy zároveň bolo umožnené maloletému prejavíť samostatne svoj názor na záležitosť, ktorá sa ho týka. Zákon ponecháva v tomto smere sudcom procesný priestor pri zisťovaní názoru maloletého, ktorý môže vypočuť dieťa sám, alebo získava informácie o názore dieťaťa sprostredkované, na základe interpretácie treťou osobou, najčastejšie orgánu sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately, prípadne aj rôznych špecializovaných subjektov s určitými odbornými znalosťami, ktorým môže byť nielen znalec, ale aj napr. riaditeľ školy, psychológ školského zariadenia, obec a pod. Postavenie orgánu sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately môže byť v zmysle zákona č. 305/2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele v pozícii kolízneho opatrovníka na základe rozhodnutia súdu (ako je tomu v prejednávanej veci) ale tiež má v kompetencii vykonávať aj opatrenia sociálnoprávnej ochrany, teda aj zisťovanie názoru maloletého dieťaťa. Na zisťovanie názoru dieťaťa podľa § 38 CMP nie je potrebný súhlas rodiča a názor možno zisťovať aj bez jeho prítomnosti. Aj Najvyšší súd Slovenskej republiky opakovane judikoval, že nie je odňatím možnosti účastníka konať pred súdom, ak súd zisťuje názor maloletého dieťaťa jeho výsluchom bez prítomnosti rodičov aj bez prítomnosti ich zástupcov (por. napr. sp. zn. 7Cdo 205/2016, sp. zn. 4Cdo/136/2008). Pokiaľ otec spochybňuje postup a nezaujatosť pracovníkov príslušného úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, treba pripomenúť, že úrad má zákonnú povinnosť zastupovať výlučne záujmy dieťaťa a nie niektorého z rodičov (cit. § 61 Zákona o rodine), pričom ani v predmetnom konaní z ničoho nevyplýva, že je tomu inak. Za opatrovníka maloletému bol

v konaní ustanovený predmetný orgán ako právnická osoba a je vecou kompetentných zamestnancov úradu, ktorého konkrétneho pracovníka poveria povinnosťou zastupovať maloletých v konaní.

35. V procese zisťovania názoru maloletého tak odvolací súd nezistil žiadne vážne nedostatky, a preto uvedené námietky odvolateľa vyhodnotil ako nedôvodné. Zároveň s prihliadnutím na vek maloletého a jeho rozumovú vyspelosť bolo nutné názoru dieťaťa venovať primeranú pozornosť, pretože akékoľvek rozhodnutie, ktoré by nezohľadnilo názory dieťaťa alebo im nevenovalo primeranú pozornosť zodpovedajúcu veku a úrovni dieťaťa, upiera dieťaťu možnosť ovplyvniť určenie ich najlepšieho záujmu (viď vyššie spomenuté uznesenie najvyššieho súdu z 22.júna 2016, sp.zn. 5 Cdo 492/2015 <.). Treba dať otcovi za pravdu v tom, že maloletý nedokáže vzhľadom na svoj vek náležite posúdiť, čo je v jeho záujme a tento záver musí vysloviť súd po dôkladnom zistení všetkých rozhodujúcich skutočností. Podľa názoru odvolacieho súdu však presne v zmysle uvedeného súd prvej inštancie aj postupoval, pretože okrem názoru maloletého zohľadňoval všetky ostatné faktory významné pre rozhodnutie. Nemožno súhlasiť s odvolateľom v tom, že by jedine znalecké dokazovanie mohlo v plnej miere objektivizovať najlepší záujem maloletého. Aj bez navrhovaného znaleckého dokazovania mal v tomto prípade súd prvej inštancie vo vykonanom dokazovaní dostatočný podklad pre vydanie svojho rozhodnutia, a mal aj dostatočne preukázanú vôľu maloletého O. na zachovaní doterajšieho stavu, ktorú chlapec vyjadril pred pracovníkom ÚPSVaR dňa 06.08.2019, pričom nebol žiadny dôvod takto prejavenu vôľu maloletého spochybňovať. Názor maloletého bol zistený vyskúšaným a osvedčeným spôsobom a tento dostatočne zrozumiteľne a bez prítomnosti rodičov vyjadril nesúhlas s odňatím z doterajšieho rodinného prostredia a zverením do striedavej starostlivosti. Otcom navrhovaný dôkaz - znalecké dokazovanie znalcom z odboru psychológia by vzhľadom na ostatné zistené súvislosti nemohol mať vplyv na posúdenie skutkového stavu veci, ktorý už z vykonaných dôkazov možno bezpečne ustáliť a postačujú na posúdenie nevhodnosti striedavej osobnej starostlivosti v prípade maloletého O. v aktuálnom období.

36. Žiada sa dodať, že ak by aj ostatné výsledky dokazovania inak nasvedčovali vhodnosti striedavej osobnej starostlivosti (čo však nie je súdený prípad), takúto zmenu rozhodnutia by bolo treba v súčasnosti vyhodnotiť ako predčasnú a to minimálne do skončenia trestného konania, v ktorom sa rieši otázka, ktorá môže mať vplyv aj na posúdenie otázky spôsobilosti otca vykonávať rodičovské práva. Úlohou súdu je dôsledne vyhodnotiť záujem dieťaťa z pohľadu jednak práva dieťaťa byť vychovávané oboma rodičmi ale súčasne práva dieťaťa na zdravý vývin, a treba preto vyhodnocovať a pomerovať aj prípadné riziká. Vzhľadom na stále prebiehajúce trestné konanie, ktoré je vedené voči otcovi sa preto vyžaduje istá dávka opatrnosti pri rozširovaní osobnej starostlivosti zo strany otca. Pokiaľ by sa totiž v trestnom konaní preukázalo, že otec sa dopúšťal voči matke a jej dcére konaní, z ktorých je obvinený (pričom zo znaleckého dokazovania PhDr. Zuzany Bielikovej, ktoré skúmalo osobnosť matky maloletého vyplynul záver, že u nej je plne rozvinutý syndróm týranej osoby), znamenalo by to potenciálne nebezpečenstvo aj pre maloletého a nie je vylúčené otvorenie otázky spôsobilosti otca ako rodiča vychovávať dieťa. Za daných okolností preto aj s ohľadom na toto prebiehajúce trestné konanie nie je možné v súčasnosti prijať záver, že by zverenie maloletého do striedavej osobnej starostlivosti bolo v záujme dieťaťa, ale v záujme dieťaťa je ponechať ho v starostlivosti matky a pokračovať v modeli pravidelného styku otca s maloletým, ktorý zabezpečí zachovanie jeho vzťahu aj k tomuto druhému rodičovi a umožní rozvíjanie ich vzájomných citových väzieb.

37. Odvolací súd po preskúmaní veci a komplexnom posúdení záujmov maloletého dospel teda k zhodnému záveru ako prvoinštančný súd a síce, že od posledného rozhodnutia súdu nenastala taká zmena okolností, významných pre rozhodnutie o nevhodnosti striedavej osobnej starostlivosti, ktorá by opodstatňovala prijatie opačného záveru. Závažnosť zmeny pomerov sa vyžaduje preto, lebo jedným z významných faktorov prospievajúcich k riadnej výchove dieťaťa je stabilita jeho pomerov.

38. Podľa konštantnej judikatúry súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkmi/stranami konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi/stranami konania. Odôvodnenie rozhodnutia tak nemusí dať odpoveď na každú jednu poznámku, či pripomienku účastníka/strany konania, ktorú nastolil. Je však nevyhnutné, aby bolo reagované na podstatné a relevantné argumenty účastníkov/strán konania (porovnaj napríklad rozhodnutia Ústavného súdu SR sp. zn. II.ÚS 251/04, III.ÚS 209/04, II.ÚS 200/09 a podobne). Odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemusí dať odpoveď na každú otázku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o

odvolaní alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa preskúmava (II. ÚS 78/05). Preto na ostatnú odvolaciu argumentáciu odvolateľa zaoberajúcu sa ďalšími okolnosťami prejednávanej veci, vzhľadom na uvedené závery už irelevantnú a nespôsobilú ovplyvniť rozhodnutie, i s poukazom na princíp hospodárnosti konania odvolací súd nepovažoval za potrebné reagovať špecifickou odpoveďou.

39. S poukazom na výsledky vykonaného dokazovania, na vyššie uvedené názory odvolacieho súdu, v spojení so závermi prvoinštančného súdu v odôvodnení preskúmaného rozsudku, ako i názorom procesného opatrovníka, odvolací súd preto napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie s použitím ust. § 387 ods. 2 CSP potvrdil ako vecne správny, vrátane závislého výroku o náhrade trov konania.

40. Súčasne odvolací súd rozhodol o trovách odvolacieho konania a to za použitia ust. § 52 CMP v spojení s § 58 CMP a ust. § 396 ods. 1 CSP.

41. Rozhodnutie bolo prijaté v senáte pomerom hlasov 3:0, teda jednohlasne.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je podľa § 421 CSP prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvom pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plyní znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1).

Povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 CSP).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 CSP).

V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 CSP).

Ak povinný dobrovoľne nespĺní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, môže oprávnený podať návrh na vykonanie exekúcie podľa zák.č. 233/1995 Z.z., alebo ak ide o rozhodnutie o starostlivosti o maloletého, styk s maloletým alebo inú ako peňažnú povinnosť vo vzťahu k maloletému, môže oprávnený podať návrh na nariadenie výkonu rozhodnutia podľa štvrtej časti CMP.